

TEATRUL NAȚIONAL

I. L. Caragiale

„ACTORUL“

text de MIRCEA DINESCU

cu

MIHAI MĂLAIMARE

Scenariul și regia: MIHAI MĂLAIMARE
Decor și costume: GEORGE DOROȘENCO
Ilustrația muzicală: FLORIN IONESCU
Maestrul de step: MIHAI PANAIT
Regia tehnică: POMPILIU RĂDULESCU
DAN TOMESCU

Chiriță Dumitrescu (Șef Regizorat), Ing. Corneliu Ciolac (Șef de producție), Ing. Vetuța Gavrilă (Compart. Electric Scenă), Ing. Ionel Pascu (Compart. Electronic), Vladimir Antoci și Elena Ion (Peruci-Machiaj), Viorel Pater și Flavia Creangă (Sculptură-Butaforie), Mihai Gheorghe (Pictură), Maria Gherghiță (Croitorie Femei), Nicolae Alexandru (Croitorie Bărbați), Constantin Alexandru (Tapiserie), Timotei Stoichiță (Timplărie), Andrei Pinoșeanu (Mecanică), Gheorghe Cursaru (Boiangerie), Ion Zaharachescu (Cizmărie), Chivu Florica (Mode-Flori), Marioara Țiulete (Broderie), Ana Chiaburu (Artă aplicată), N. Pascu și Z. Dumitrașcu (Lumini), Gh. Adamschi (Sunet), Gh. Ionescu (Șef mașinist), Pavel Iordan (Recuziter) Mihai Gițan (Tapiserie scenă).

Expresivitate corporală

TOTUL DESPRE ACTOR

Debutînd ca animator al unei rapid îndrăgite emisiuni pentru copii, școală a comunicativității și improvizației scenice, Mihai Mălaimare a devenit un apreciat actor al Teatrului Național din București — unde a jucat în „Danton”, „Medeea”, „Îmblînzirea scorpiei”, „Richard al III-lea”, „Fata din Andros”, „Harap Alb”, „A douăsprezecea noapte” și în multe alte spectacole.

Prin asemenea roluri el a trecut cu deosebit succes proba comediei antice, a basmului dramatic și, în primul rînd, pe cea a bufonilor shakespearieni, care-i cer actorului spirit, nerv, inventivitate și dinamism.

Mihai Mălaimare, elev al apreciatului regizor și pedagog Moni Ghelester ilustrează, totodată, în arta românească un gen teatral mai rar cultivat. Este vorba de pantomimă — gen cu rădăcini în antichitate, care a supraviețuit secole, și a cunoscut, s-ar putea spune, o adevărată renaștere în epoca filmului mut. Artă cu mulți admiratori, însă — dată fiind dificultatea lui — cu

puțini slujitori adevărați, unul din maeștrii ei de astăzi fiind celebrul creator al lui Bip „omul cu floarea”, Marcel Marceau.

„Pantomimos” în limba greacă înseamnă „care mimează totul”. Și, de-a lungul vremurilor pînă azi — dacă ne gîndim la colectivul teatrului din Wrocław, la cel al baletului din Hamburg — cei mai celebri mimi au exprimat în finitele aspecte ce compun viața omului, trăiri și sentimente fundamentale, între bucuria de a fi și spaima sfîrșitului. Ei au ambiționat să comunice și viața universului, subiectivizînd-o, umanizînd-o. I-am văzut figurînd „starea de plantă”, și cea de vietate necuvîntătoare, sugerînd pulsațiile stelelor și zborul păsărilor.

Mihai Mălaimare face parte dintre acești artiști ambițioși. Talentul și măiestria lui, dobîndite printr-o muncă tenace, exigentă și pasionată (care a avut ca premisă șansa unei scurte întîlniri cu Lecoque în 1981), au probat posibilitățile deosebite ale „genului”. Căci, dacă în vremea mimilor greci, gesturile, atitudinile corporale tindeau să sugereze o poveste, o acțiune din sfera vieții familiale sau a comediei bufe, — artiștii moderni, din care face parte și interpretul român, își propun să exprime în „îmbajul tăcerii” conținuturi mai subtile, mai elevate; nu doar aspecte comice, ci și trăiri tragice, stări dramatice, sentimente complicate, caracteristici ale condiției umane.

Dovedind o tensiune interioară și o stăpînire a expresiei fizice, o plasticitate corporală și gestuală deosebite, vîdînd virtuozitate în execuția „mișcărilor impuse” (mersul pe loc, de pildă) și virtutea improvizației, Mihai Mălaimare și-a gîndit spectacolul unitar și încheat. Microrecitalul său, „Actorul”, s-ar mai fi putut numi „Totul despre actor”, despre ce-l ce-și dăruie viața pentru a oglindi esențializat lumea, oamenii, pentru a-i face mai buni, mai sensibili, mai generoși (imaginea tutelară sugerată la începutul și la sfîrșitul spectacolului fiind cea a lui Charlot). Mihai Mălaimare a refăcut cu sensibilitate un itinerar al satisfacțiilor și dificultăților, al bucuriilor și încercărilor prin care trec slujitorii scenei și, totodată, un traseu al limitelor existențiale care definesc libertatea umană și un drum al „vîrstelor omului”. El trece cu ușurință admirabilă printr-o largă gamă de stări și sentimente, sugerînd inteligent eforturi, sacrificii, dar și jubilația creației, noblețea luptei cu timpul. Spectacolul său culminează cu afirmarea încrederii în puterea omului și în forța artei de a afirma omul, transmițîndu-și generos mesajul umanist, din generație în generație, în eternitate.

NATALIA STANCU

O GRIMASĂ, O PIRUETĂ, UN DANS

Cer îngăduință să însoțesc tăcerea de astă seară a mimului cu o scurtă poveste. La un an după moartea unui cunoscut astronom din România interbelică, cîțiva foști studenți și colaboratori s-au întîlnit în casa Căllei Delavrancea, pentru a se reculege în amintirea lui. Gazda a găsit de cuviință, la un moment dat, să cînte la pian un fragment din Bach, care plăcuse mult defunctului. La sfîrșit, dintre cei de față s-a ridicat Mircea Vulcănescu, celebru, între altele, pentru pletorica lui înfățișare, și, cerînd amfitrioanei să reia melodia, a început — cu o imprevizibilă grație — să danseze! „Așa era, pentru mine, astronomul” — a explicat el, în final, unei asistente înmărmurite. Povestea, oricît de aproximativă ar fi (căci e din auzite nu din văzute) spune ceva și despre personalitatea celui comemorat și despre subtilitatea — plină de har — a lui Mircea Vulcănescu, dar și despre puterea de a vorbi a gestului necuvîntător.

Ce rămâne, în definitiv, dintr-un om, decît traseul mut al existenței sale: o grimasă, o piruetă, un dans? Și ce rămîne din universul întreg decît tăcerea cosmică a unei nopți, cu dansul orbitelor planetare din necuprinsul ei?

A vorbi despre pantomimă e a vorbi, firește, despre tăcere. Dar despre o tăcere vorbitoare. O tăcere despre ceva și nu tăcerea albă a mineralelor (desi și aceea e, mai curînd, o tăcere la care nu mai sîntem atenți, decît una inexpresivă). Tăcerea mimului adevărat *nu ilustrează* ceea ce și cuvintele pot spune. Ea e autarhică, euforică, tăcerea unor stări pentru care nu există cuvinte: ea are inefabilul trăirilor „de neșpus”. Altfel, cade în bufonerie grotescă, în amuzament minor. Asta nu înseamnă că mimului îi sînt interzise aluzia concretă și umorul. Ci doar că mijloacele sale trebuie să imite nu atît mobilitatea vieții cotidiane, cît „modelul” ei interior, rădăcina ei arhetipală. E ceea ce știa Mircea Vulcănescu, cînd s-a decis să portretizeze un om nu imitîndu-i ticurile, ci dansînd în *spiritul* personalității sale.

În Orient, există o riguroasă codificare a gesturilor și posturilor. Europeneii sînt, în această privință, mai liberi, dar mai arbitrari. Revine, poate, pantomimei rolul de a ritualiza — în Europa — un domeniu care, pe meleaguri mai vechi e elaborat pînă la împietrire. Mimul trebuie să-și gîndească

mișcările în așa fel, încît orice „stop-cadru”, orice instantaneu al lor să se preteze a deveni *statuie*. Registrul pe care el poate evolua e uriaș: de la tragedia pataței, la rigourile sacerdoțiului. I se cere o deplină posesie a resurselor sale corporale, o mereu vie imaginație a actului și o intuiție sigură a emblemelor în care se întruchipează dinamica vieții interioare.

La limită, pantomima devine, de altfel, — în ciuda relativei ei marginalizări — un prototip al tuturor artelor. Ce este, la urma urmelor, tăcerea picturii, sau a sculpturii decît pantomima — eter-

nizată — a unui fragment de umanitate! Dar scrisul însuși e pantomimă. El transformă în gest locvacitatea cuvîntului rostit. Poezia scrisă e transpunerea pantomimică (și — ca atare — analizabilă grafologic) a poeziei declamate. Textul e o mîmare a rostirii. (Și, de aceea, are, în toate marile tradiții ale lumii, un prestigiu de ordin *secund*). Dar, pe de altă parte, în vreme ce rostirea nu e decît ceea ce se rostește, textul — ca mimarea a ei — e infinit interpretabil. În text, forța cuvîntului se adumbrește, dar *sensul* lui capătă solemnitate și mister.

Cînd Platon a transformat oralitatea lui Socrate în scriere, el s-a comportat — în alt registru — cum s-a comportat Mircea Vulcănescu transformînd personalitatea prietenului său în dans. Platonismul e — pînă la un punct — o pantomimă a spiritului socratic... Iar dacă povestea de la care am pornit poate duce atît de departe, atunci sîntem — cu pantomima — nu pe un teritoriu al anecdotei pasagere, ci în chiar teritoriul miraculos al spiritului. Să ne așezăm deci, și să privim.

ANDREI PLEȘU

